

***Център за икономически изследвания в
селското стопанство (САРА)***

БЮЛЕТИН №3

Март 2022

Важно: Бюлетинът се издава в рамките на проект “Засилване на аналитичния и публичен капацитет на Центъра за икономически изследвания в селското стопанство” – САРА, подкрепен от Фондация “Америка за България”.

Всички мнения и твърдения, изразени в това или във всяко друго издание на САРА, са такива на техния автор и/или издател и не отразяват непременно възгледите на Фондация „Америка за България“ или на нейните директори, служители или представители.

Всички становища, констатации, и/или изводи, изразени в тази публикация са на авторите и не отразяват непременно позицията на Института по аграрна икономика .

Зърнени и маслодайни култури

Моментно състояние в развитието на сектора в България

- Предвижданията на САРА за реколтираните площи с царевица за реколтата 2022/23 г. е да намалее до 580 хил.ха. По данни за заетостта на земята на МЗМ за 2021 г. засетите площи са заемали 634 хил.ха. Площите с царевица през последните 3-4 години отбелязват повишение от около 20-25%, но независимо, че ценовата конюнктура е много добра, вероятно част от площите със царевица ще бъдат засети със слънчоглед, заради по-малките вложения.
- При слънчогледа се очаква реколтираните площи да останат стабилни над 840 хил.ха. Значителното подобряване на ценовия пазар, както и очертаващото се сериозно снижение в производството на най-големия износител Украйна ще поощряват развитие в тази посока.
- Преди критичния м.април, прогнозите на САРА за добивите са: при пшеница за количества от 5,2 т/ха. Първоначалната оценка за добива при ечемика през новата реколта е от 4,9 т/ха.
- Средните добиви при рапицата от новата реколта се очаква да бъдат около 2,7 т/ха. Общото количество на добитата рапица за 2022/23 г. се прогнозира на 375 хил.т., което е приблизително еднакво с нивата от 2021 г.
- Прогнозирането на пазарните цени става все по-отдалечено от фундаменталните фактори. Само за месец, цените скочиха с около 20%, което е резултат от ситуацията на световните пазари. Ако тези цени останат и за новата реколта, глобалната достъпност до храни ще стане критична.

Очаквания за развитието на производството и търговията със зърнени и маслодайни

- FOB цените от Украйна към средата на м.март са се повишили на месечна база с около 40%. Достигнатите цени са: хлебна пшеница - 450 US\$/т, ечемик - 395 US\$/т, фуражна пшеница - 420 US\$/т. При царевицата FOB цената е 380 US\$/т. При слънчогледовото олио, FOB цените скочиха с около 45%, до 2060 US\$/т. Цените не само се повишават, но и се колебаят на дневна база с 5-10%.
- По някои оценки, пълното блокиране на морската търговия от Украйна ще доведе до намаление на прогнозния експорт на пшеница за 2021/22 г. с около 4,3 млн.т, а на царевицата с около 12 млн.т.
- Според [IKAR](#), Русия се изправя пред растяща зависимост от чуждестранни семена. При царевицата, те заемат около 58% от площите, а при слънчогледа – 73%. Най-висока е при захарното цвекло - 98%, което допълнително разкрива различните последици от войната и санкциите.
- FOB цените на палмово масло от Малайзия към м.март скочиха до рекордните 1900 \$US от 1509 \$US преди месец, с ръст на годишна база от почти 70%. Световната парична политика, очакванията за срив в засетите площи със слънчоглед в Украйна, по преценки от 35%, ръст в цените на петрола правят това масло алтернатива на потреблението на растителни масла, но с висока неопределеност.

Цени България, лв./тон (без ДДС)

	12.2021	01.2022	02.2022	03.2022*	04.2022*
Хлебна пшеница	516,34	508,52	510,47	630	650
Фуражна пшеница	496,78	490,91	496,78	600	620
Ечемик	443,97	459,62	461,58	500	570
Царевица	481,13	477,22	479,18	580	620
Слънчоглед**	1123,75	1117,75	1120	1600	1650

*Прогнозни цени

**Източник на информация за цената на слънчогледа – МЗМ и НСИ

- Липсва информация

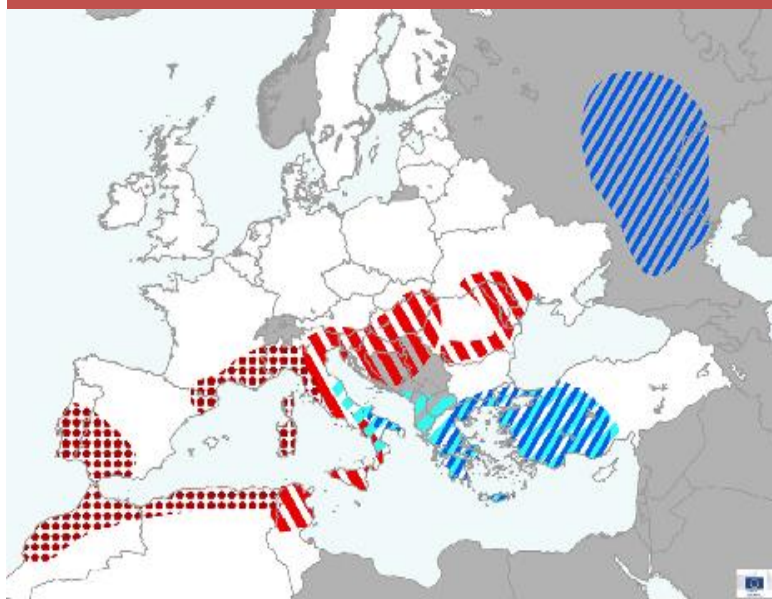
Източник: ЕК

Международна търговия (FOB цени)

	01.2022	02.2022	% изменение годишна база
Пшеница, червена мека, евро/тон (Мексикански залив)	293,61	-	+29%
Ечемик, евро/тон (На място Миннеаполис)	-	-	-
Царевица, евро/тон (Мексикански залив)	244,59	-	+27%
Слънчогледово олио, евро/тон (Мексикански залив)	1220	-	+10%

Източник: <http://www.indexmundi.com/commodities/>

Райони с опасни климатични условия 1 февруари, 2022 г. – 18 март, 2022 г. на JRC-Mars към ЕК

Недостиг на влага

Засушаване

Опасност от измръзване

Излишък на влага

Източник: EC Joint Research Centre, MARS Bulletin, March, 2022

Зеленчукопроизводство

Развитие на производството на домати, пипер и краставици в България

- Анализите на САРА показват, че потреблението на зеленчуци се отличава с над средната еластичност при промяна в цените и по-ниска, но превишаваща доходна еластичността в сравнение с други хранителни продукти. Наблюдава се, че при по-високите доходи, дори цените на зеленчуците да ръстят, при увеличение на доходите потреблението също може да нараства. При ниските нива на доходи, повишение на потреблението на зеленчуци може да има само при изпреварващо повишение на доходите към цените.
- В последните години се наблюдава повишение в прясната консумация на домати, краставици и пипер. По изчисления на САРА през 2020 година, консумацията на човек от населението при домати е 21,9 кг, на краставици – 9,6 кг. и на пипер 7,32 кг.
- През 2021 г. потреблението се запазва относително същото, като повишение се очаква да има при домати – 22,5 кг/човек, а известно понижение се предвижда при краставиците – 9,1 кг/човек и на пипер – 6,9 кг/човек, което при пипера може да се обясни до известна степен с повишение на потреблението на преработен пипер.
- Делът на вноса в потреблението на пресни зеленчуци продължава да се покачва, като при домати е над 50%, около 42% при краставиците и 48% при пипера.
- Очакванията на САРА са средната цена за полски домати на открито за 2022 г. да е около 0,74 лв/кг, а за оранжерийно производство, тя да е 1,40 лв/кг. При оранжерийните краставици, средните изкупни цени се предвижда да са 1,40 лв/кг за оранжерийни краставици и 0,85 лв/кг за полското производство. При пипера, оценките изкупните цени за 2022 г. да достигнат 0,86 лв/кг.

Актуални новини за зеленчукопроизводството

- Подобно на производството и площите със зеленчуци растат през последните години. При краставиците, площите се повишават между 2010 г. и 2020 г. с около 8% и достигат 2,26 млн.ха. Площите в Китай представляват около 55% от всички площи, а Турция заема около 2%. Световната реколта се увеличава до 91,3 млн.т през 2020 г, което е нарастване с 4%.
- Площите с домати в световен план също се повишават с около 14% в периода 2010-2020 г. Общият размер на площите полско производство достига 5,05 млн.ха. В Китай са около 18% от площите, а Турция формира около 3,5%, но предоставя около 7% от производството. Световното производство на домати за 2020 г. достига 186,8 млн.т. по данни на ФАО
- Площите със сладък и лютив пипер се разрастват до 2,07 млн.ха между 2010-2020 г в световен план. През 2020 г. производството се запазва почти идентично с това година по-рано – 36,1 млн.т., като производството се е увеличило с около 22%.

Изкупни цени, лв./тон

	12.2021	01.2022*	02.2022*	03.2022*	04.2022*
Домати	1,38	1,40	1,70	1,70	1,50
Краставици	1,44	1,60	2,10	2,00	1,60
Пипер	0,87	1,20	1,40	1,40	1,30

Източник: НСИ

* - прогнозни данни без включен ДДС

Цени на едро, лв./кг.

	12.2021	01.2022*	02.2022*	03.2022*
Домати - оранжерийни	2,12	2,52	3,03	3,50
Домати - внос	2,00	2,40	2,83	2,78
Краставици - оранжерийни	3,26	3,60	4,65	4,15
Краставици - внос		3,10	3,77	3,30

ДКСБТ- Седмичен бюлетин на цените с включен ДДС

* - прогнозни данни

Цени на дребно лв./кг.

	12.2021	01.2022	02.2022	03.2022
Домати	2,75	3,08	3,85	3,80
Краставици	4,20	4,30	5,44	4,75
Чушки (червени)	3,31	3,79	3,79	4,70

Източник: САПИ (седмичен информационен бюлетин)

* - прогнозни данни

Пазарна и маркетинг информация

- Цените на едро на домати в ЕС през м.февруари отбелязаха абсолютен връх от 2,10 евро/кг, като в основните страни производителки – Испания и Холандия, увеличението в сравнение с 5 годишните средни е 69% и 90%. Основната причина е в непрекъснато растящите цени на енергията и на минералните торове, като това е най-масовото и зависимо оранжерийно производство. Цените през м.март и м.април се прогнозира да са близки до максималните равнища отчитани през последните 5 години - над 1,70 евро/кг.
- Цените на сладкия пипер през м.март достигнаха 1,30 евро/кг при зеления пипер, а червеният пипер в Испания по данни на [Agro Pizarra](#) в края на м.март се предлага на едро от 0,90 евро/кг, като се предполага, че цените ще се повишат до обичайното равнище за този сезон от 1,1-1,2 евро кг. Цените на едро на зеления пипер в Турция през м.март стартираха от 0,75 US\$/кг в началото и стигнаха 1,1 US\$/кг в края на месеца.
- Цените на едро на краставици в Турция в края на м.март продължиха понижението и са около 0,45 US\$/кг. На европейския пазар, цените в Испания вървят надолу, като през м.февруари паднаха до 0,88 евро/кг, а в края на м.март стигнаха 0,6 евро/кг. Причините за тези относително ниски цени е хубавото време, което променя рязко предлагането на дневна база на продукцията.

Мляко и млечни продукти

Развитие на производството и търговията в България

- Предвижданията на CASA за производството на краве мляко през 2022 г. е то да е на нива около 855 хил.т, а при овчето мляко да е приблизително 70 хил.т. Предизвикателствата пред млечния сектор са повишаващите се цени на фуражите, които съставляват преобладаващия процент от производствените разходи в сектора, което върви паралелно с натиск върху изкупните цени, за да се задържи пропорционалното повишение на потребителските цени на крайните продукти.
- Увеличението на изкупната цена на кравето мляко към м.февруари 2022 г. на годишна база е 13,4%, а в ЕС-13, увеличението е с почти 19%. Цената на сухото мляко в ЕС е с ръст от 60% за година, което допълнително ще стимулира ценовото повишение на суровото мляко.
- Данните на НСИ за увеличение на цените на входящите ресурси за четвъртото тримесечие на 2021 г. към същото тримесечие на предходната година са: електроенергия, горива и други +30%; фуражи - +18%; ветеринарно-медицински продукти +1,7%.
- Животновъдството косвено понася негативните ефекти от войната в Украйна, чрез значим ръст на разходите и влошаване доходността на фермите.

Развитие на млечната верига в света

- Изкупеното мляко за м.януари 2022 г. е малко под нивото от м.януари 2021 г. (-0,7%). Значителният дял на фамилните стопанства в европейското млечно животновъдство, където разходите за наемен труд са ограничени, както и субсидиите по ОСП задържат по-голямо свиване в производството.
- Ръстът на средните изкупни цени за кравето мляко в ЕС-27 продължава, но се забавя до 0,6% през м.февруари, но се очаква нов тласък заради настоящата обстановка.
- Цената на суровото мляко на Спот пазара Лоди в Италия в края на м.март нараства до 0,51 евро/л. Средната цена за м.март е с 40% над цената за същия месец на предходната година. Устойчивият ръст на цената за последните шест седмици е вероятно в резултат на нарастване разходите на стопанствата след избухването на войната в Украйна.
- Производството на млечни продукти в ЕС през м.януари показва намаление при пълномасленото обезмаслено мляко (-12%), нискомаслено обезмаслено мляко (-6%) и масло (-2,7%), което показва, че търсенето на сухо мляко при тези цени е на предела си.

Актуална информация

- България ще подкрепи предложения от ЕК за делегиран регламент, целта на който е да се предостави извънредна подкрепа за приспособяване на производителите в селскостопанския сектор в условията на криза.

Цени на сурово мляко, лв/100 кг

	12.2021	01.2022	02.2022	03.2022*	04.2022*
България	72.37	74.32	74.32	76.00	78.00
ЕС (13)	78.20	80.14	82.6		

Източник: ЕК, Млечна обсерватория.. * Цените са прогнозни (CASA)

Цена на сухо мляко (обезмаслено), лв/100 кг

	01.2022	02.2022	03.2022	Δ%m-1	Δ%y-1
България					
ЕС (28)	672.8	710.0	766.7	+8.0	+60.0

Източник: ЕК (цените са към последна седмица на месеца)

Цена на масло, лв/100 кг

	01.2022	02.2022	03.2022	Δ%m-1	Δ%y-1
България	1848.0	1856.0	1888.0	+1.7	+27.4
ЕС (28)	1120.7	1163.7	1234.1	+6.0	+62.2

Източник: ЕК (цените са към последна седмица на месеца). За България, цените са от ДКСБТ и отразяват цените на складове на едро, на готови за крайния потребител продукти, с включен ДДС.

Цена на кашкавал Витоша/сирене Чедър, лв/100 кг

	01.2022	02.2022	03.2022	Δ%m-1	Δ%y-1
България	1338.0	1366.0	1404.0	+2.8	+23.6
ЕС (28)	663.0	708.0	721.7	+1.9	+19.8

Δ%m-1 - изменение на цената в сравнение с предходния месец
Δ%y-1 - изменение на цената в сравнение с предходната година

Насоки на политиката и тенденции в търговията

- Водещи производители на млечни продукти - Arla, Valio и Fronterra, прекъсват дейността си в Руската федерация, докато Danone замразява инвестициите си и продължава да произвежда само най-основните млечни продукти. Ситуацията за българския млекопреработвателен сектор не се променя чувствително, доколкото износът ни за РФ е ограничен още от ембаргото през 2014 г.
- Според доклад на британската Kite Consulting за ефекта върху пазара на млечни продукти, Украйна и Беларус са нетни износители на млечни продукти, докато Русия е вносител, но в по-малък размер. Загубата на търговията с трите държави се равнява на 1,2 млн.т а на година в млечен еквивалент и вероятно ще доведе до увеличение на цените на млечните продукти на борсите по света. В краткосрочен период конфликтът води до спирането на износа от Украйна, а санкциите за Беларус вероятно ще ограничат експорта ѝ до страните от ОНД. Русия вероятно ще ограничи вноса от западните страни (основно Аржентина) поради санкциите. Производителите вероятно няма да могат отговорят и е възможно намаление на производството, поради по-високите разходи за производство.

Месо

Производство и търговия на месо в България

- Предварителните данни на МЗМ показват, че произведеното в промишлени условия говеждо и телешко месо през 2021 г. възлиза на 7,1 хил. тона, което представлява увеличение с 14% спрямо равнището от предходната година. Повишението се дължи на по-големия брой заклани животни (с 5 хил. бр. повече), но при по-ниско средно кланично тегло - 206 кг през 2020 г. спрямо 202,2 кг през 2021 г. По прогнозни оценки на САРА производството на говеждо и телешко месо в кланиците през 2022 г. ще е около 7,4 хил.т.
- Цените на тон кланично тегло на говеждото и телешко месо продължават да се движат нагоре, като установеното през м.февруари равнище превишава с 1,5% нивото от предходния месец. Сравнено с година по-рано поскъпването е с 22%. Успоредно с това издръжката на производството продължава да расте, но не в същата степен каквато е при млечното говедовъдство.
- След известно задържане на ценовите равнища при свинското месо през последните три месеца, се прогнозира цените да се повишат до 3,55-3,65 лв./кг кланично тегло (+5% на годишна база). Това идва в отговор на растящите разходи за ресурси, както и в следствие тенденциите на европейския пазар, където постигнатото увеличение на цените на едро от началото на м.март е с 31% спрямо предходния месец.
- Според официалната информация произведеното свинско месо в кланиците до края на 2021 г. е в размер на 81,8 хил. тона, което е с 27,2% над равнището от 2020 г. По прогнозни разчети на САРА се очаква промишленото производство през 2022 г. да е около 83 хил. тона.
- Цените на едро на пилешкото месо са с най-съществен ръст от 11% спрямо предходния месец и с 21% спрямо 2021 г. Въздействие оказват както растящите цени на фуражите, горивата и енергията, така и заради растящото търсене, с оглед повишението при растителните протеини и говеждо и агнешко месо. Зачестяват и случаите на инфлуенца по птиците, като през периода от 01.09.2021 г. до 09.02.2022 г. в ЕС са установени 912 огнища в 18 държави-членки.

Важни събития през м.март, 2022 г.

- На 10-ти март се състоя начална среща на новосформираната от ЕК - Европейска група за отразяване на свинското месо. Фокус на заседанието е зависимостта на сектора от вноса на фуражи. Очаква се военните действия на територията на Украйна да усложнят допълнително ситуацията в сектора в две посоки - износа на свинско месо от ЕС и вноса на пшеница, царевича и слънчогледов шрот за изхранване на животните. В поредица от пет срещи до края на годината ще бъдат разгледани ключови въпроси, отнасящи се до развитието на сектора. Въз основа на дискусиите и експертните мнения ще бъде изготвен окончателен доклад с препоръки, чието представяне се предвижда в началото на 2023 г.

Цени, лв./тон кланично тегло

	12.2021	01.2022	02.2022	03.2022*	04.2022*
Говеждо и телешко месо	5222	5261	5339	5250	5350
Свинско месо	3442	3442	3403	3550	3650
Пилешко месо	3051	3188	3540	3650	3500
Агнешко месо	14180	14180	14160	-	-

*Прогнозни цени

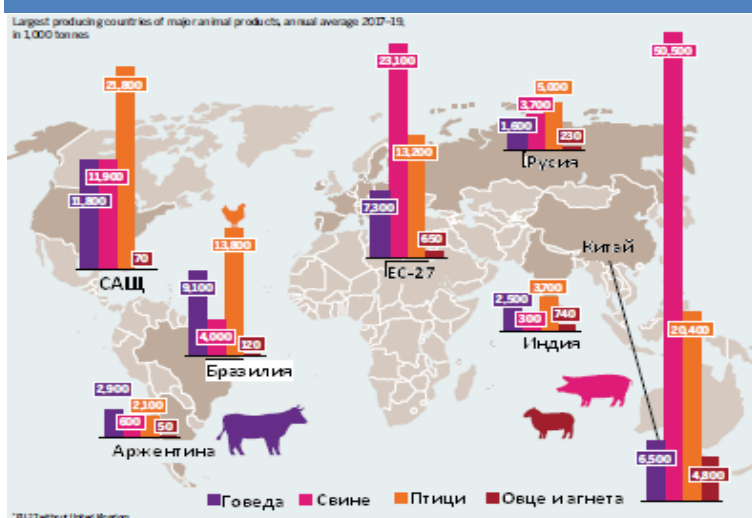
- Липсва информация

Източник: ЕК

Пазарна информация. Световно производство и търговия

- Равнището на глобалния индекс на цените на месото, отчитан от ФАО, през м.февруари се повиши с 1,1% над нивото от предходния месец. Възходящата динамика е най-осезаема при цените на говеждото и телешкото месо (+2,5%), поради силното търсене и ограничените доставки, следвано от пилешкото месо (+15%), овчето и агнешкото месо (+6,8%) и свинското месо (+0,2%).
- Експертите на Rabobank очакват световното производство на говеждо и телешко месо да се увеличи слабо през първото тримесечие на 2022 г., поради прогнозирания растеж във водещи държави, като Австралия и Бразилия. По-нататъшно увеличение на цените крие риск от пренасочване на потребителското търсене към по-евтини протеини, което ще рефлектира най-вече върху производителите.
- Според прогнозните данни на USDA, производството на свинско месо в ЕС през настоящата година ще се свие с около 2%. Основните причини за това са забавянето на търсенето от внос в Китай, както и растящите разходи за фуражи, енергия и труд, рефлектиращи върху намалението на стадата.

Най-големите световни производителки на месо 2017-2019 г. в хил.т.

Източник: https://eu.boell.org/sites/default/files/2021-09/MeatAtlas2021_final_web.pdf?dimension1=ecology

